HOOGSTANDJE

Tekst Roel Smit | Fotografie Marcel Molle

HUNZE EN AA'S PRODUCEERT ZANDZAKKEN IN SNELTREINVAART

Het was half december. Het water stond hoog, maar zandzakken waren nog niet nodig. Voor de fotograaf van maandblad H_2O (en voor een waterschap in de buurt dat het apparaat ook wel eens in werking wilde zien) gaf het waterschap Hunze en Aa's echter graag een demonstratie van zijn zandzakvulmachine.

Stalen kegels in de vulopening zorgen voor een gelijkmatige verdeling van het zand

Veiligheid en werkhouding speelden een belangrijke rol bij het ontwerp van de machine en het werkproces

Iedere zandzak wordt met dezelfde hoeveelheid zand gevuld. Hierna wordt de zak met professionele machines dichtgenaaid.
Door deze manier van werken ontstaan uniforme zandzakken die goed stapelbaar zijn

Ze zijn bij Hunze en Aa's trots op hun machine, die 1.750 tot 2.000 zandzakken per uur kan vullen. Een veelvoud van wat een grote groep vrijwilligers (meestal ondersteund door bereidwillige militairen) met de hand kan produceren. Afgelopen zomer werd de zandzakvulmachine met personele ondersteuning beschikbaar gesteld aan de oosterburen, waar in de strijd tegen het hoge water van de Elbe in vier dagen tijd maar liefst 78.000 zandzakken werden geproduceerd.

Dat was een idee van Klaas de Veen ("ik zag op televisie hoe hoog de nood daar was en dat ze met schepjes de zakken aan het vullen waren"). Samen met collega Wilco Reefman is hij betrokken bij de technische realisatie en de operationele inzet van de machine. De basis is geleverd door een Noord-Hollandse machinebouwer, maar "handige mannen" van het waterschap hebben de machine grondig aangepast en de kinderziekten eruit gehaald. Op het ontstane concept ligt octrooi van het waterschap. Reefman: "Dat was dus geen werk van ingenieurs, maar van eigen medewerkers met technisch vernuft."

"De kunst is het zand zeer gelijkmatig via de nauwkeurig te regelen transportband en een grote trechter in de zandzakken te krijgen. Technische aanpassingen hadden vooral tot doel verstoppingen tegen te gaan en het zand weg te houden van plekken in de machine waar je het liever niet wilt hebben."

Als de machine op volle toeren draait, dan komen er steeds vier gevulde zakken, elk met een gewicht van 16 tot 17 kilogram, tegelijk uit. "Het dichtnaaien (met behulp van een naaimachine) en het plaatsen van de zakken op pallets blijft mensenwerk", zegt Klaas de Veen. "Zwaar werk; de mensen die het doen moeten geregeld gewisseld worden." Dat bleek vorig jaar ook bij de Elbe, een operatie waarvan ze bij het waterschap overigens veel geleerd hebben. Al was het maar werken in een zandgroeve ("waar we nogal wat stenen en keien tegenkwamen"), het samenwerken in een andere werkcultuur en onder sterk wisselende weersomstandigheden.

Dat andere waterschappen nog niet over vergelijkbare apparatuur beschikken, begrijpen ze niet zo goed bij Hunze en Aa's. "Eigenlijk zou ieder waterschap zo'n machine moeten hebben. We kunnen twee vrachtwagens per uur vullen met zandzakken. Daar kun je met een peloton militairen niet tegenop scheppen."